

Életképek

A ZakaHom-e Egyesület Hírlevele

ÉLETEM SZERELMEI: MŰSORVEZETÉS ÉS TÁNC

Azt hiszem már mindenki előtt ismert a név: Ördög Nóra. Szinte mindenki hallott már az egyik vezető kereskedelmi csatorna sztár műsorvezetőjéről. Gondolom azzal is sokan tisztában vannak, hogy Nóra Mórahalomról származik, és még most is gyakran jár haza, illetve aktívan részt vesz a település kulturális életében. Amikor felhívtam, hogy riportot készítssek vele, pont az a kedves, bájos női hang szólalt meg a telefon túlsóánál, mint amilyenek a televízió műsoraiból már megismerhettük Őt.

- Nóri, pár mondatban elmesélnéd az Életképek olvasóinak, hogyan is lesz egy mórahalomi lányból az ország egyik legnépszerűbb műsorvezetője?

Tulajdonképpen belesodródtam a televíziózásba, még gimnazistaként Szegeden kértek fel egy helyi kis kábelcsatornához műsorvezetőnek. Ott beleszerettem, és a terveim között szerepelt, hogy ha majd Budapestre kerülök főiskolára, akkor a sulis mellett vállalom valamilyen munkát egy tévécsatornánál. Beadtam az önéletrajzomat a Reggeli című műsorhoz (egy szegedi tévés adta a tippet, hogy ide gyakran keresnek gyakornokokot), ez alapján felhívtak, és beválogattak, így kezdődött a pályafutásom, és ekkor még csak 19 éves voltam.

- Eleinte gyerekeknek szóló műsorokat készítettél, majd egyszer csak feltűntél a felnőtt műsorokban is. Nem hiányoznak a gyerekek?

A Kölyöklklubot nagyon szerettem, rengeteget tanultam belőle, nagyon hálás dolog volt a kicsikkel együtt dolgozni, gyerekeknek műsort készíteni. De most már egészen más kihívások mozgatnak.

- Hogyan jutottál el pályafutásod eddigi csúcsára, hogyan lettél a Szombat esti láz és a Csillag születik műsorvezetője?

Az átmenet a Szombat esti láz volt, ahol szerkesztőként dolgoztam már az első széria alatt is, és amikor műsorvezető-váltásra került sor, vala-

hogyan kéznél voltam. Közben már műsort vezettem a Reggeliben is. Számomra a nagy álom mindig is egy főműsoridős, élő show vezetése volt, ez az álom teljesült. Az, hogy a Szombat esti láz után a Csillag születik című műsorban is műsorvezető lehettem, az a munkám elismerése is.

- Műsorvezetés: Nem tartottál-e attól, hogy az ország egyik „fenegyerekével”, Stohl Andrással kellett élőben kiállni a nézők elé?

Ha valaki miatt nyugodt voltam, akkor az Ő volt. Tudtam, ha olyan helyzetbe kerülök, hogy elakad a szavam, ő nagyon spontán és könnyedén segít, de szerencsére erre nem került sor. Andrással egyébként még a Reggeliből ismerjük egymást, amikor még szerkesztő-gyakornok voltam ott.

- Régebben úgy tudom, Te is táncoltál?

Igen, versenyszerűen táncoltam, nagyon szerettem, de sajnos már 6 éve abbahagytam. Ezért is volt számomra egy nagy ajándék az élettől, hogy az egyik nagy szerelmem, a műsorvezetés mellett újra közel kerülhettem a másik nagy szerelemhez, a tánchoz.

- Hogyan telik egy átlagos napod?

A tévés szerkesztői munka teljes embert és koncentrációt kíván. Ezt a munkát csak úgy lehet végezni, ha félrerakod minden mást, és csak a tévénéssel, műsorkészítéssel foglalkozom. Tisztában vagyok vele, hogy ez csak addig mehet így, ameddig nem kell majdani családomban helytállnom, addig viszont élvezem a munkám minden egyes rezdülését.

- Mikorra tervezed a családalapítást?

Párommal 6 éve élünk együtt, egyelőre a távolabbi tervek még csak gondolatban születtek meg...

- Milyen sűrűn jársz haza Mórahalomra?

Amikor szabadidőm engedi, nagyon szeretek itt-hon. Most egy picit gyakrabban próbálok hazajutni, hiszen az amatőr színjátszó csoportunkkal most mutatjuk be Gárdonyi Géza: Ida regénye című darabját, amelyben a címszereplőt alakí-



tom. Minden évben egy új darabot mutatunk be, a színjátszó csoportnak tagjai a szüleim is.

- Jártál már Zákányszéken, vagy van-e valamilyen kötődésed településünkhez?

Rengeteg kellemes élmény fűz Zákányszékhez. Ahogy azt már korábban említettem, 10 évig versenytáncoltam, és a nyári edzőtáborokat mindig a zákányszéki sportcsarnokban tartottuk. Bent a teremben edzettünk és az udvarán sátraztunk. Így utólag visszagondolva, biztosan okoztunk egy kis kavargást a falu életében, de remélem, azért nem haragszanak ránk nagyon az éjszakai zajongás miatt...

- Milyen terveid vannak hosszabb távon?

Bármilyen hihetetlen, egyszer majd szeretnék rendes, klasszikus családként élni, aki oviba, iskolába viszi reggel a gyereket, napközben ebédet, vacsorát főz, délutáni program pedig a közös tanulás. De hogy ebből mennyi valósul meg, az majd kiderül, mert közben imádom a munkámat is, tehát meg kell valahogyan találnom az egészséges egyensúlyt.

-bz-



A ZAKAHOM-E EGYESÜLET MINDEN KEDVES
ZÁKÁNYSZÉKI LAKOSNAK KELLEMES
HÚSVÉTI ÜNNEPEKET KÍVÁN!



HÚSVÉTRA VÁRVA

A húsvét régi ünnep, a tavaszi megújulás igazi nagy ünnepe: a kereszténység a régebbi vallásokból vette át és alakította saját képére. A húsvét-hétfői locsolás szokása az elmúlt több mint fél évszázad alatt jelentősen átalakult. A víz a megújulás, a megtisztulás jelképe, ez az alapja a húsvéti locsolásnak. Évtizedekkel ezelőtt a magyar falvakban még hideg vízzel, vödörből öntötték le a lányokat. Ez nem volt túl kellemes érzés, mégis szomorú lett volna az a lány, akit senki nem öntöz meg az ünnepen - mert a sok locsoló a lány népszerűségének jele is volt.

Ezt a tréfás, de meglehetősen durva locsolást már a két háború között sok helyütt felváltotta a "szagosvízzel" való öntözés. A húsvéti locsolás számunkra magától értetődő, azonban sok európai ország nem ismeri ezt a szokást. Egyes szomszédos népeknél a lányok megvesszőzése foglalja el az öntözés helyét. A locsolás és a vesszőzés egyaránt félig mágikus, félig tréfás céllal történt. Sok játékos évődésre is sor került ilyenkor és a mágikus háttérre már senki nem

gondolt. Régen a locsolók hímes tojást, kalácsot, egy pohár italt kaptak; ma már elterjedtebb a pénzadomány, valamint a narancs, a különböző csokifigurák, csokitojások.



Néhány ötletadó locsolóvers:

Jó reggelt, leányok, kik
egybegyűltetek!
Tőlem, kis legénytől semmit se
féljetelek.

Egy pár piros tojást kezembe
tegyetek,
Hogy tőlem mielőbb megmeneküljetelek!

* * *

Harangoznak húsvétra,
Leszakadt a tyúklétrá.
Kezdődik a locsolás,
Nekem is jut egy tojás!

* * *

Kicsik vagyunk, nem nagyok,
Van nálunknál még nagyobb,

Ők is biztos eljönnek,
Rózsavízzel öntöznek.
De mi jobban siettünk,
Elsők csak így lehattunk,
Mindenkint meglocsolunk,
Aztán tovább ballagunk.

* * *

E szép házba nyitottam,
Nefejejcsre találtam.
Nem hagyhattam hervadni,

Meg szabad-e locsolni?
Napsütötte szép tájakon,
Jöttem végig az utakon,
Felém hajolt sok-sok virág,
Rózsavízük osztogatták.
Meglocsolak mostan véle,
Piros tojást kérek érte!

* * *

Locsolkodó legény vagyok,
Senkit szárazon nem hagyok.
Kölnivíz van üvegembe',
Tojást kérek a zsebembe!
Piros legyen, mint a reték,
Asztal mellé ültessetek.
Sonka, tojás legyen rajta,
Bor is, a legjobbjik fajta!

* * *

Hol kitérek, hol betérek,
Mindeniütt egy tojást kérek.
Ha nem adnak, visszatérek,
Nagymamától kettőt kérek!

* * *

Korán reggel útra keltem,
Se nem ittam, se nem ettem,
Tarisznya húzza a vállam,
Térdig kopott már a lábam.

Bejártam a fél világot,
Láttam sok-sok szép virágot.
A legszebbre most találtam,
Hogy öntözzem, alig vártam.
Piros tojás, fehér nyuszi,
Locsolásért jár egy puszti!

* * *

Húsvét napi kertész vagyok,
Kislányokat locsolgatok.
A kölnitől felfrissülnek,
Illatától megszépülnek.
Hímes tojást tudom, kapok,
Boldog húsvétot kívánok!

Paraginé Tóth Edina

AZ ÉLET HULLÁMVASÚTJÁN ...

Decemberben már bevattam a Kedves Olvasót távoli barátnóm gyermekkorának meghatározó karácsonyi élményébe, melyet a hegyek között megbúvó kis kápolnában élt át. Szeretném most tovább gombolyítani az emlékezés fonálát, és megosztani gondolataimat e távoli ismerősömmel kapcsolatban, akit a "véletlen" sodort az utamba.

Véletlenek... hiszem, hogy nem azok! Csak véletlennek tűnő események, történések, találkozások, melyek meghatározzák életünket és sorsunkat. Mindez lehet pozitív vagy negatív, és hálásak lehetünk a sorsnak, ha kegyes hozzánk és jó értelemben részesít bennünket a véletlenekben. Lehet ez egy váratlan esemény, egy megismételhetetlen, ritka pillanat, találkozás egy másik emberrel, aki egyik pillanatról a másikra fontossá és életünk részévé válik. Találni valakit, aki meghallgat és - ami a legfontosabb - bízik bennünk, elmondja legbensőbb gondolatait, igazi ritka kincs. Hullámvasút az életünk, egyszer fenn, egyszer lenn. Akiknek fontosak vagyunk, azok akkor is ott állnak, amikor a vonatunk a mélyben araszol és nemcsak akkor, amikor a csúcson jár. És ha a nagy száguldásban kibillenünk a biztonságosnak vélt vagonból, akkor a "legigazibbak" felsegítenek, és ápolják megsebzett testünket és lelkiünket, hogy erőt gyűjtve folytathassuk utunkat az élet hullámvasútján.

Szerencsésnek mondhatom magam, mert velem meg történt e "nagy találkozás". Vallom ezt annak ellenére, hogy személyesen sohasem találkoztam "távoli cimborámmal" (ahogyan ő nevezett abban a lapban, amelynek szerkesztője volt). Személyben egy rendkívül értékes embert ismertem meg, aki alig idősebb, mégis úgy tekintek rá, mint ha egy generáció választana el tőle. Életpaszta-tárból sokat merítettem, gyakran megerősített döntéseim helyességében. És ami a legfontosabb: Neki köszönhetően sikerült felismerni az emberi kapcsolatok fontosságát, és ezáltal újabb értékes barátságokat kötni.

Elgondolkodtatott, amikor arról írt, milyen gyakran csak elbeszélünk egymás mellett, a "hogyan vagy?" kérdésre meg sem várjuk a választ. Vagy ha mégis, nem vesszük észre, ha a másik esetleg azt feleli: "nem jól!" Elköszönünk és megyünk tovább, meg sem hallva a választ. Pedig ha odafigyelünk, és emberszámba vesszük a másikat, sokat segíthetünk mai rohanó világunkban egymáson. Ez hiányzik talán a legjobban. Régen volt idő megállni, beszélgetni, nem azért, mert nem dolgoztak rengeteget szüleink, nagyszüleink, hanem mert fontos volt számunkra. Mára maradt a rohanás a megélhetésért, a pénzért, mindig valami másért. Meg kellene tanulnunk megállni egy pillanatra, és észrevenni a

körülöttünk lévő értékeket, értékes embereket.

Az élet gyakran sodorja őket utunkba, de nem biztos, hogy sikerül felismernünk pozitív tulajdonságaikat. Időt kell adni arra, hogy megismerjük a másik embert, és legalább ennyire fontos, hogy hagyjuk, ő is megismerhessen bennünket. Ha valaki nekünk adja a barátságát, a legjobbat adta, ami csak adható. A kapcsolatokat, barátságokat ápolni kell, mert ha nem fordítunk rá kellő időt és figyelmet, akkor gyorsan köddé válnak. Csak a kölcsönös bizalom megléte jelentheti azt a köteleket, amely fontossá tesz két embert egymás számára. Weöres Sándor szavaival élve:

"...Szenem tavában magadat látod: mint tüköröd, vagyok legbűbb barátod."

-rikimi-



DÍSZPOLGÁRAINK

"... törekedjünk egy közösséget alkotni és azt keresni, ami összeköt bennünket"

(Cseh Zoltán plébános)

Zákányszék község díszpolgárait bemutató sorozatunk első számában Kispéter Jánosné nyugalmazott pedagógusról írtunk. Kispéter tanár néni a "legfiatalabb" díszpolgár, mert e kitüntető címet 2007-ben kapta. Ezt megelőző években - 2006-ban és 2005-ben - a képviselő-testület nem adta ki ezt az elismerést.

Sorozatunk 2. részében Cseh Zoltán plébános úrral készült interjút közöljük. Ő 2004-ben lett a község díszpolgára. Az önkormányzati batározat indoklásában ez olvasható: "... a településen végzett közösségformáló munkájáért, a község Önkormányzata és Egyházközsége közötti jó kapcsolat ápolásáért, valamint Zákányszék lakossága bitéletének jobbításáért végzett munkája elismeréseként adományozza a testület a Zákányszék Község Díszpolgára címet."

Plébános úrral a hivatásról, a munkáról, a békéznáporokról beszélgettünk.



-Plébános Úr, hogyan fogadta a hírt, hogy a "község díszpolgára" címre jelölték?

Az egyházmegyében több település lelkésze rendelkezik ilyen, vagy ehhez hasonló helyi elismeréssel. Amikor én itt szóba kerültem, elfogadtam a jelölést.

-Hogyan lett lelképásztor a makói ötgyermekes család középső gyermekéből?

Amikor én 1939-ben megszülettem, már volt két nővérem, majd utánam jött két öcsém. Családom Makón lakott és lakik most is, egyik nővérem már meghalt, a többiek élnek.

Makón jártam általános iskolába, az első évet katolikus iskolába, ahol 1945-ig apácák tanítottak. Továbbtanulásban édesapám irányított, ösztönzésére Szegeden az akkor Erőmű-gépészeti és Villamos-gépgyártó Technikumot (később Déri Miksa Gépipari Technikum) végeztem el, és technikus oklevelet kaptam. Az iskola elhelyezett bennünket, Budapesten az Acélárú Gyárban dolgoztam egy esztendeig.

Itt határoztam el, hogy jelentkezem a Hittudományi Főiskolára, amit aztán Szegeden végeztem el, 1958-1963 között. Nem külső körülmények, hanem saját belső indíttatásom alapján lettem lelkész, családom vallásos beállítottsága, neveltetésem játszott ebben szerepet.

-Milyen út vezetett erre a homokháti településre, Zákányszékre, milyen megoldandó feladatok vártak Plébános Úrra?

1963. június 16-án szenteltek pappá Szegeden. Segédlelkézi szolgálatomat Kunágotán kezdtem meg, majd Ásotthalmon, Kisteleken, Mezőkovácsházán, Békéscsabán, Domaszéken szolgáltam. Az így eltöltött évek az egyházmegye megismerését, a tapasztalatszerzést segítették elő.

Önálló működésemet plébánosként 1976-ban Öttömösön kezdtem meg. 10 éves szolgálat után, 1987-ben helyeztek Zákányszékre, és már nem is igen szeretnék innen máshova kerülni. Megszerettem a homokhátságon élő embereket, nyitottak, befogadóak, melegsívűek.

Amikor megkezdtem itt plébánosi ténykedésemet, az épületeken kisebb munkákat kellett elvégeztetni. Vita volt a kerítés visszaállításáról. Az elődöm lebontatta, de a randalírozások megszüntetése érdekében újra kerítést építettünk. Látom, hogy az interneten most is megjelent a kérdés: legyen-e kerítés? Nem átütő számban mondtak véleményt az emberek. Nekem az az álláspontom, hogy az egyházi területet el kell zárni a rendbontók elől.

A technikai természetű feladatok mellett az általános iskolai hitoktatás újraindításában, a helyi cserkészcsapat megszervezésében is részt vállaltam.

-Mindezek a díszpolgári cím odaítélésében is latba estek.

Mi történt azóta a cserkészcsapattal?

Az a közel 20 fős csoport, aki 10-15 éve lelkesen összeállt, már kiöregedett, sokan közülük családot alapítottak. Az új szervezés nem nagyon akar sikerülni, hiányoznak a kiképzett

vezetők is. A környező településeken is hasonló a helyzet, Bordányban és Domaszéken is megszűnt a cserkészcsapat.

-Ez az év a Biblia éve. Terveznék-e kiemelt rendezvényt?

Kiemelt rendezvényt nem tervezünk. Minden vasárnap a szentmisén felolvasunk a Szentírásból. A közelmúltban lezajlott lelkipályázaton - amelynek a nyugalmazott püspök, Gyulai Endre volt a vezetője - a Szentírás szerepének ismertetésére is kitért. Külön előadásokat nem szervezünk, mert nem érnek rá az emberek. Viszont meg fogom hirdetni, hogy ebben az évben olcsóbban vásárolható meg a Biblia. Akinek nincs, az most 4.600,-Ft helyett 2.500-2.600,-Ft-ért beszerezheti.

Az idén a házszentelések alkalmával olyan emlékképet adtam, amely Bibliát tartó szentet ábrázol. Amikor Zákányszékre jöttem, 700 helyre hívtak házat szentelni, most éppen hogy csak 600-nál vagyunk. Sajnos, a község lélekszáma fogy, az újonnan idetelepültek pedig e tekintetben még nem épültek be a falu, az egyházközség életébe.

-Régi, szép hagyomány Zákányszéken a házszentelés. Plébános Úr Bordányt is ellátja, hogyan végezhető el ez a tengersok feladat?

Bordányban olyan intézményesen nincs házszentelés, mint itt, csupán 30 ház körüli az igény. Ezt elvégezheti a hitoktató is.

Sajnos, létszám gondokkal küzd az egyházmegye, ott sem tudják betölteni a plébánosi helyet, ahol meghalt a pap. Ezért az a megoldás alakult ki, hogy a hitoktató felhatalmazást kap az irodai teendők ellátására, jegyesoktatásra, kereszteselési megbeszélések megtartására, foglalkozik a fiatalokkal. Ez a helyzet Bordányban is, a plébánián lakó hitoktató nagyobb részt leveszi a munkát a vállamról.

-Plébános Úr, húsvétra készülve, a nagyböjtben mit üzen a községben élő hívőknek, nem hívőknek?

A vasárnapi szentmiséken az evangélium felolvasásával fogalmazódnak meg a húsvéti üzenetek. Ezek alapján arra szeretném a figyelmet ráirányítani, hogy az itt élő, sok, jó szándékú emberre vigyázzunk, becsüljük meg őket. Közös rendezvényeinken törekedjünk egy közösséget alkotni, és azt keressük, ami összeköt bennünket.

- tanács -

FEJEZETEK A LENGYELKÁPOLNAI-ZÁKÁNYSZÉKI ÁM

"Az élet csak úgy érthető, ha visszatékin-tünk, de csak úgy élhető, ha előrenézünk."
(Soren Kierkegaard)

2001-ben *Zákányszék földje és népe az ezredfordulón* címmel jelent meg egy monográfia a községről. A könyvben két helyen is említés történik arról, hogy Lengyelkápólnán színjátszó kör is működött, amely 1937. Kisboldogasszony napján a Lengyel kocsmá előtt szabadtéri előadást tartott. Szabó István nyugdíjas pedagógus, a Magyar Kultúra Lovagja beszélt erről ifj. Lele Józsefnek a *Hitélet, jeles napok, évfordulók* című tanulmányában.

A téma alaposabb feltárásának igénye, valamint a ZakaHom-e Egyesület múltidéző rendezvény-sorozata iránti fokozott érdeklődés megerősítette azt az elhatározást, hogy a zákányszéki öntevékeny színjátszás történetének feldolgozását nem szabad halogatni. Az adatgyűjtő munka folyik. Az az elképzelésünk, hogy az amatőr színjátszás egy-egy korszakáról készülő anyagot folyamatosan közzé tesszük, most először az 1930-40-es évek történéseit.

Meghívom hát a Kedves Olvasókat, jöjjenek velem, s ismerjék meg a múlt századi falu színjátszásának hangulatát.

A LENGYELKÁPOLNAI SZÍNJÁTSZÓ KÖR

A mai Zákányszék a Lengyelkápólna nevet viselte abban az időben, amikor - a még élő emlékezők szerint - **1935-ben**, az öreg kocsmában a **"Két szív egymásért"** című színdarabban nagy sikert arattak a helybéli színjátszó kör tagjai.

Hogy kik voltak ők? Felhő Józsefné - Felhő Ica néni - erre így emlékezik: Felhő Zita (később Köröm Sándorné), és Szécsi Antal házaspárt alakított. Fiuk szerepét Tanács János (a háborúban meghalt) játszotta. A két lány Ördög Eta (Ördögh Juliska lánya), és Lengyel Eta (később Fődi Vilmosné) volt. A darabot Szegfű Jánosné tanító-nő tanította be.

Az színdarab arról szólt, hogy mindkét leány szerelmes volt a fiúba, aki egy balatoni viharban életét veszítette. A Lengyel Eta alakította "leány" a Balaton partján sírva, imádkozva várta a fiút, de hiába. A leány is meghalt, holttestét a halászhok hozták vállukon. Ennél a jelenetnél megszólalt a templomban az este 8 órás harangszó... Ennek, valamint a hiteles szerepjátszásnak köszönhetően óriási sírás, zokogás tört ki, a nézők közül többen azt gondolták, valóban meghalt az Eta. Ezért megnyugtatóan gyorsan elő kellett jönnie, megmutatni magát.

Az előadás helyszínéről, az öreg kocsmáról Tömörkény István 1911-ben *"A nép nem tréfál"* című komor, társadalmi feszültséget ábrázoló novellájában így ír:

"Öreg akácfák között van egy kápolna. Túl rajta kálváriastációk, azon túl pedig a csárda.

Vagy kocsmá, vagy vendégfogadó, vagy kör, mert ma már különféleképpen nevezik. ...Mert jól kint van ez a hely a határban, a tanyák világában, ..."

A századfordulón ezen a helyen volt vasárnap délelőttönként az "embörvásár" (ott fogadták a gazdákat a napszamosokat, ott szegődtek el a nincstelének).

A Lengyel kocsmaként is ismert öreg kocsmá a mai kultúrház udvarában, a baloldalon, a sarokban, a jelenlegi melléképülettel keleti irányban állt. Az épületet nádtető fedte. Pincéjében télen jeget raktároztak el, nyáron azzal hűtötték az italokat.

A döngölt földes kocsmahelyiség egyik sarkában állt a színpad, a másik sarokban volt a zenészek helye, mert a bálákat is itt tartották. A kocsmá udvarán lévő kuglipályán a vasárnapi mise után gyakran szórakoztak a fiatalok, így tette ezt Horváth Józsefné Nógrádi Piroska néni is, Bezsenyi Jánosné Gárgyán Jolán.



A „Mit susog...” operett két szereplője: Nógrádi Piroska (Horváth Józsefné) és Lázár József



A „Mit susog...” c. operett szereplői (1937. szeptember 8.)

Ülnek balról jobbra: Kazi Vince, Nógrádi Piroska, Lázár József, Jójárt Dezsőné, Kristóf Károly (a darab betanítója), Szécsi Antal (a darab rendezője), Hódi Piroska, Bezsenyi János és felesége, Gárgyán Jolán, Katona Balázs

Állnak jobbról balra: Tanács Imre, Borbás József, Tanács János, Farkas Ibolya, Jáger András, Gárgyán Ilona, Horváth József, Szécsi Mária, Papp István, Gárgyán Benő

Elöl középen: Szélpál Lajos, Vass József (A gyerekek nem voltak a darab szereplői: Lengyel Emi, Lengyel Sári, Lengyel Imre, Lengyel Vili)

Piroska néni azok közül való, aki tagja volt a lengyelkápólnai színjátszó körnek. Ő őrizte meg azt a fényképet is, amely a **"Mit susog a fehér akác"** című 3 felvonásos operett szereplőgárdájáról készült.

1937. szeptember 8-án Kisasszonykor tartották az operett bemutatóját. (Szövegét Erdélyi Mihály írta, zenéjét Szántó Mihály szerezte.) Ez az operett, amely - részint magyar, részint pedig nápolyi miliőben - derűs és kedvesen romantikus történetet visz színpadra. Az eladósodott ifjú földesúr, aki mint hódító moziszinész próbálja megtalálni az utat a boldogság felé, künn a világban, de végül is csak itthon leli meg, az ősi akácvirágos kúrián.

A darabot Szécsi Antal rendezte, ő készítette a díszleteket is. A szegedi Nemzeti Színháztól Kristóf Károly járt ki betanítani a táncokat és énekeket. Egész nyáron - aratási és cséplési időben - folytak a próbák, sokszor éjjel utánig tartottak. Mesélte Piroska néni, hogy másnap reggel bizony nehéz volt felkelni és menni aratni.

A bemutató előadás a volt tanácsháza előtti területen, a nyárfák között fölépített szabadtéri színpadon volt. Nem gázlámpával világítottak, hanem árammal! A Lengyel kapitány házában (mai posta épülete) udvarán álló traktorral hajtott aggregátordinamó szolgáltatva az áramot, ami akkor nagy szenzációnak számított.

AMATŐR SZÍNJÁTÁSZÁS TÖRTÉNETÉBŐL (1935-1940)

Ebben az volt fölöttébb csodálni való, hogy színes fényképekkel dolgoztak.

Nagy sikere volt az operettnek, még egy alkalommal bemutatták, annak helyszíne a Külső-domaszéki (ma Zákányszék-alsói) iskola volt.

A következő színielőadásra már a kultúrházban került sor. Lengyel Béla gazda (az öreg kocsmá tulajdonosa) 1937-ben építtette a jelenleg is kultúrházként működő épületet, Acsai Ferenc kőműves volt a kivitelező.

A kultúrház nagytermében a ma is használatosnál kisebb méretben, de korszerű követelményeknek megfelelően készült el a színpad, nyílása 3,5 m, a mélysége 2,5-3 méter lehetett. A színpad bakokra épült, deszkapadlóval fedték be és zárták le az elejét. Csak a jobboldalon volt egy kis asztal, a mögött falépcső feljárt a színpadra. Egy esetleges tűz továbbterjedésének megakadályozására vasfüggönyt is építettek be, amin a helyi iparos emberek - pl. Vass Antal asztalos - reklámozták szolgáltatásaikat. A színpad fölött az "Adjon Isten" felirat volt látható.

Ezen a színpadon adták elő **1938-ban** a "**Ki viseli a nadrágot**" című darabot. Még két előadást megért ez a színmű: Fodor kocsmánál (most Fodor bolt) és Borbás kocsmánál (Zákányi iskola mellett) mutatták be.

A következő emlék **1940-ből** való. A kultúrházban telt ház előtt játszották Ugrin József 2 felvonásos színművét, a "**Virradat**"-ot. A darabnak 16 szereplője volt, köztük Horváth Józsefné Pirooska néni is. Vastapsot kapott az

"Ez a föld az enyém, itt élt az apám.

Itt ébredt nótaszóra édes jó anyám."

kezdetű dal előadásáért, amit Pirooska néni szó lóban énekelt.



A „Virradat” című színmű szereplőgárdája 1940-ből

A fotón előadás után a színmű szereplői - többek között: fekete ruhában középen Lengyel Béláné Szélpál Annuska, a kocsmá tulajdonosának felesége; tőle balról Gárgyán Jolán (Bezsenyi Jánosné), jobbról Nógrádi Pirooska (Horváth Józsefné). Lengyelné mögött: Horváth József és Szécsi Antal.

A lengyelkapolnai amatőr színjátszásról az 1930-1940-es évekből a könyvtárak nem őriznek színlapot, műsrot vagy szórólapot, az előadásokat nem rögzíti sem celluloid szalag, sem kazetta, ezért tisztelettel tekintünk azokra, akik emlékezetükben, régi fényképeken őriznek nagyon szép pillanatokat a múltból.

Köszönet **Horváth Józsefné Pirooska** néni, **Felhő Józsefné Ica** néni, és **Szabó Istvánnak**, akik emlékeik közreadásával múltunk egy szeletének méltó megőrzéséhez hozzájárultak. A bemutatásra kölcsönadott sok-sok fénykép közül a következő két kép az 1930-as évekből való:



1935-ben készült ez fotó, amelyen a lányok abban a magyar ruhában láthatók, amit a Szegedi Nemzeti Színházban is bemutattak. Középen Szegfű Jánosné tanítónő, valamint Szélpál Pirooska, Ördög Erzsébet, Huszta Julianna, Gárgyán Jolán, Zombori Ilona, Nógrádi Pirooska, Magyar Irén, Ördög Julianna.



1937-ből való képen Szegfű Jánosné tanítónővel a leányegylet tagjai: Jójárt Juca, Gárgyán Jolán, Szűcs Irma, Juhász Matild, Zombori Vera, Gyuris Eta, Bözső Ilonka. Gárgyán Ilonka, Borbás Annuska, Szél Ica, Nógrádi Pirooska, Felhő Ilonka.

Tanács Klára

Kedves Olvasó!

Vegyen részt játékunkban és válaszoljon a következő kérdésre:

Mikor tartottak először szabadterén előadást a műkedvelő színjátszók, és mi volt a bemutatott darab címe, műfaja?

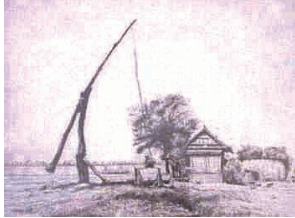
A megfejtést **2008. április 10-ig** - név és laci feltüntetésével - írásban a Községi Könyvtárba szíveskedjen leadni. A helyes megfejtők között könyvjutalmat sorsolunk ki.

IVÓVÍZELLÁTÁSUNK TÖRTÉNETE

A víz szagtalan, színtelen, íztelen folyadék. Mindenhol jelen van, nélküle elképzelhetetlen a földi élet.

Észrevétlenül jut el hozzánk és "létezését" ma olyan természetesnek vesszük.

A vízhez jutás azonban nem volt mindig ilyen egyszerű...



Utazzunk vissza egy kicsit az időben! Nézzük meg, hogyan is volt több mint 50 évvel ezelőtt, hogyan is kezdődött lakóhelyünk ivóvízellátása!

Tóth Imréné Olgi néni így emlékezik:

„Gyermekkoromban az udvar közepeán ásott gémeskút biztosította az egész gazdaság vízszükségletét. A kútból felbúzóított vízből a vizet köcsögbe öntöttük és abban vittük be a konyhába. A kredencen lévő kancsót töltöttük meg vízzel, mellette volt egy családi pohár, abból itunk mindannyian. Főzéshez, mosogatáshoz is a köcsögből vettük a vizet. Ha kifogyott, menni kellett a kúthoz megtölteni, akár este sötétben is.

A kút mellett bosszú itatóvályú volt, amiből az állatok ittak. Ez mindig fel volt töltve, a nap felmelegítette és a legelőről bevonuló állatok nem a frissen felbúzóított hideg vizet itták, hanem ezt a kellemesen langyosat. Nyáron mi is szerettünk itt pancsolni, sokszor mosakodni is.

Nálunk Nagymamámék a kerti vetemények locsolását is "korszerűsítették" az akkori viszonyokhoz képest. Készítettek egy kb. 200 literes beton medencét a veteményeskertbe, abova a gémes kúttól földbe ásott csövön folyt a víz. Így nem kellett az udvarról cipelni a vízzel teli locsolót, hanem csak megmeríteni a medencéből.

A hatvanas évek elejéig a mosakodást is a kútból behordott víz tűzhelyen történő felmelegítésével oldottuk meg. 1965 tavaszán a fürdőszobába bevezettük a vizet az alábbi módon: az ásott kút mellé felszerelésre került egy benzines szivattyú, ami a kútból kiszivattyúzott vizet a kiépített csőrendszeren a padlásra helyezett ezer literes tartályba nyomta fel. Villany még nem lévén fatüzelésű melegítőbe jött le a víz, így nemcsak víz, hanem meleg víz is volt a fürdőszobában."

Bózsó Pista bácsi, aki szakszövetkezeti elnök és tanácselnök-helyettes volt akkoriban, a következőket meséli:

„Zákányszék 50-ben lett önálló község. Utána lettek itt állami berubázással kis házikók a főutcán végig.

1952-ben kaptuk meg a villanyt, addig nem volt villany.

1952. augusztus 20-án volt egy nagy népiünnepély, amikor bekapcsolták a villanyt és akkor ünnepeltünk.

Azt követően másik fontos feladat volt, hogy kellene ivóvíz.

Előtte ásott kutakból ittak az emberek, gémeskutak voltak, vagy pedig láncos kút. Azzal locsoltak, azzal itatták az állatokat is. Abban az időben nagyon jók voltak ezek a vizek, mert nem volt műtrágyázás, nem volt fertőzés. Minden háznál volt egy ilyen kút, anélkül el sem lehetett volna képzelni házat. Úgy ásták ezeket a kutakat, sülyesztették. Nagyon érdekes volt. Bágerral húzták kifele a földet - így nevezték ezt a szerkezetet. Bemerkolta a földet, fölbúzta, kivette és sülyedt lefele szépen a káva. Mindig pótolták a kávékat. A legmélyebb ásott kút akár 20-25 méter is volt.

Elhatároztuk, hogy csinálunk egy törpe vízművet.

Elmentünk Majsára, megnéztük, ilyen törpe vízmű volt ott is, s annak a terve alapján próbáltuk megtervezni a helyi kút.

Akkor ún. KÖFA volt, községfejlesztési járuléka, ebből gazdálkodtunk. Saját házi kivitelezésben megépítettük először a kis épületet, megfúrtuk a kút. S utána a gépeket megrendeltük, úgy hozattuk. Így kezdődött meg a munka.

A vezetékes hálózatnál társadalmi munkában ásták meg az emberek az árkokat, azon keresztül történt meg a vízhálózat kiépítése, és minden utcáson létesült egy közkút is. Ez arra szolgált, hogy abban az időben az volt a sláger, hogy virágos falut kell építeni. Mindenki kedvezményesen kapott öntözéshez vizet, hogy öntözze az előkerteket, sőt az előkertekhez kaptak virágpalántákat is. Rendeltünk gömbakáccokat is, minden utca tele volt gömbakáccal.

Abboz, hogy a község víztelenítése meg legyen oldva, a vízmű háta mögött megépült a csatorna. Ez a Domaszéki-főcsatornába csatlakozott és vitte le a községben lévő belvizet, mert azon a részen, ahol most a sporttelep van, azon volt egy mélyedés, ahol belvizes állapot volt. Ezt a belvizet kellett lecsatornázni. Ez a csatorna szintén a község önálló berubázása következtében, saját ki-

vitelezésben épült meg. Alkalmi munkavállalók ásták az árkot és készítették az átvezetőket.

Később, mivel már nem bírta egy kút, még egy kút kellett fúratni, amely ellátta ilyen formában az igényeket a község területén.

A 70-es években kezdődtek meg a glóbusz-építések országsszerte.

Amikor a község vízellátását nem bírta már ez a törpe vízmű, meg kellett rendelni a glóbuszt, ami jó elképzelés volt egyébként. A mi glóbuszunkat Szentesen rendeltük meg."

A fejlődés:

1962-ben fúrták az első mélyfúrású kút, melynek talpmélysége 218 méter.

„1950-től 1969-ig a kommunális ellátás terén a legnagyobb létesítményünk a községi (ártézi) törpe vízmű létesítése, a lakosság jobb ivóvízellátásának biztosítására, melyhez tartozik 3500 m nyomócsőbálázat, 8 közkifolyó és 7 tűzcsap."- olvasható egy 1969-es tanácsi beszámolóban.

1973-ban létesült a második kút.

1983-ban épült meg a víztorony. Az acélszerkezet tömege 36, a beton alaptest 60 tonna. A csőszár magassága 30 méter, átmérője 2,2 méter. A víz a gömb-részben van, melynek átmérője 7,5 méter, tározó kapacitása 200 m³.

1988-ban került sor a harmadik kút fúrására.

Ezzel teljessé vált a rendszer, mely most már hosszútávra biztosította és biztosítja ma is a jó ivóvízellátást településünk belterületén.

A tanácsi beruházásból épült vízmű üzemeltetését 1991-ig a Csongrád megyei Víz- és Csatornamű Vállalat látta el, majd Zákányszék község kizárólagos tulajdonába került 1992. január 1-jén. Még ez évben 12 önkormányzat megvalósította saját víziközmű-üzemeltetését: megalakult a Térségi Vízmű-üzemeltetési Társulat, melynek szakmai irányító központja Mórahalom.

Az első gépházkezelő Vastag Károly volt, majd követte Gedai János, Kazi István, Hajdú Imre - jelenleg Ábrahám József a "vízműves".

Köszönet minden közreműködőnek!

Összeállította:
Petákné Fazekas Aranka
és **Ábrahám Enikő**

Minderről bővebben a www.zakanyszek.hu honlapon olvashatnak.

A CSALÁDI TŰZHELY MELEGE

Nem tudom, ki mennyire őrzi emlékeiben azt a jóleső, a nosztalgia erejével átszótt érzést, amely a tűzhely melegét idézi fel a múltból... a szó szoros és átvitt értelmében? E rögtönzött, képzeletbeli időutazás felidéri bennem a szeretett Nagymama alakját is, mely elválaszthatatlanul fonódott össze a meghiit otthon képével. Még ma is magam előtt látom, amint kis konyhájában sűrög-forog, és csodás ízeket varázsol az asztalra. Hogyan is lehetne elfelejteni a frissen gyúrt tésztaból készült lebbencsleves, a "barátfüle", a krumplikása, a tejes tormás, a kukoricagaluska, a csőrege, a fonott kalács, a túrós lepény ízét? És még sorolhatnám a kedvenceket, a gyermekkor emlékeit idéző ételeket.

Az illatok, az ízek mélyen elraktározódva még ma is bennem élnek, mint ahogyan a Nagymama emléke is, aki ezeket a csodákat elkészítette. Sajnos a mi generációnk képviselői dolgozó nőként, családayaként már nehezen tudják mindazt megvalósítani, ami nagyanyáinknak a sok munka mellett még természetes volt. De megvan bennünk is ösztönösen a készítés, hogy biztosítsuk családunk számára a tűzhely melegét, mint ahogyan már az ókori görögök is Hesztria főistenben a családi tűzhely védőisten-nőjét tisztelték. Napjainkban legtöbbször törekszünk arra, hogy lehetőségeink szerint háziasszonyként is helytálljunk és megteremtjük családunk számára az otthon nyújtotta biztonságot. Az asztalon gőzölgő étel nemcsak odacsalogatja a család apraját és nagyját, hanem egyben a szeretet, a gondoskodás, az odafigyelés kifejezésének nélkülözhetetlen "eszköze" is. Azt hallottam

egyszer, hogy nem mindegy, milyen hangulatban - jókedvűen-e vagy csak kötelességből - adózunk a konyhában a főzés tudományának. Más ízű az étel, amelyet szeretettel főznek és tesznek az asztalra és megint más, amelyet rossz hangulatban, muszájból. Akár elhiszük ezt, akár nem, azt azért beláthatjuk, hogy fontos szerep hárul a nőkre ezen a téren generációk óta.

Fontosnak tartom, hogy a múlt emlékeit akár tárgyakban, akár történetekben, akár ízekben és illatokban átmentsük mai rohanó világunkba, és egy pillanatnyi megállásra készítsük önmagunkat és környezetünket. Éppen ezért én is szeretem elkészíteni azokat az ételeket, amelyekkel a Nagymama kedveskedett nekünk, unokáknak. Számomra ez a nosztalgiát jelenti, a családtagok számára pedig az újdonság erejével ható ételt, ízvilágot.

Ösztönösen sokat tanultam kislányként, amikor olyan felelősségteljes munkákkal bízott meg a Nagymama, mint pl. a kemence fűtése, a kalács-tészta dagasztása, fonása. Emlékszem, milyen izgalommal vártuk, hogy kiszüljenek a kislalambok, amelyeket nekünk, unokáknak készített el a kalácskészítéssel, és amelyek a kemence szájánál elsőként sülték ropogósra. A művészi megformált galambok szinte repültek a kezünkből a szánkig, hogy ott átalakuljanak csodás ízekké.

Akkor még nem gondoltam, hogy néhány év-tized múlva az én önként és büszkén vállalt feladatom lesz a nagykalács elkészítése, és majd általam is életre kelnek a gyermekkorban oly kedves kislalambok.

Igaz, nagyot fordult a világ az elmúlt évtizedekben. Már a kalácskészítést nem vájdlingban dagasztom, hanem modern kelesztőtálban állítom össze, nem órákig kelesztem, hanem csak rövid ideig, nem kemencében sütöm, hanem villany-sütőben, de mindezek ellenére a végeredmény -



mely ropogósra sült kalács formájában ölt testet -, mégis nagyon hasonlít a Nagymama által készítettre. És van más hasonlóság is, mely csak suhanásnyi emlék, hang, mégis jelen van minden egyes kalácskészítés alkalmával. A lisztzett deszkán a tészta sodrása ugyanazt a jellegzetes hangot idézi, amelyet az idős kezek keltettek egykor. Ez a hang semmit sem változott az évtizedek alatt, csak a kezek lettek mások, fiatalab-bak. Ebben a hangban, a mozdulatokban mindig jelen van múlt, a gyermekkor... és maga a "Mester", a Nagymama, akitől mindez eredt és él tovább a jelenben, és remélhetőleg még a jövőben is nagyon sokáig...!

Paraginé Tóth Edina

EGY RÉGI RECEPT

A porhanyós sütemény receptje régi családi recept. Anyukám gyakran mesélte, hogy amikor gyermekkorában kisült, a dédmama elrejtette a kemence „vállára“, hogy megpuhuljon és váratlan vendég érkezésekor mindig legyen a háznál kínálós. A család apraja persze már jól ismerte ezt a relytekhelyet, és előszeretettel "rájárogatott" a tiltott "gyümölcsre" - pontosabban süteményre -, míg fülön nem csípték őket. Ez a gyermekkori emlék, a sütemény íze még ma is elevenen él Anyukámban. Talán ezért is van az, hogy oly gyakran elkészíti, és a család egyik kedvenc süteménye lett. Ha ennyit mond: "Sütöttem porhanyóst!" - akkor a lelkesedés nem marad el. Gyakran már azon nyomban melegen elfogy, de minél tovább áll, annál finomabb. Ebben persze nincs nagy tapasztalatunk, milyen lenne, ha...?

Készítsék el Önök is ezt a gyors és egyszerű süteményt, és megbízható helyen próbáljanak neki időt hagyni, hogy valóban nevéhez méltó-

an porhanyóssá váljon. Ha mégsem sikerül kivárni, az sem baj, talán majd egy következő alkalommal...

Jó étvágyat hozzá!

"PORHANYÓS"

50 dkg lisztet, 25 dkg zsírt, 25 dkg porcukrot, 2 egész tojást, 2 tojás sárgáját és 1 citrom reszelt héját jól összedolgozzuk, majd két egyenlő részre osztjuk. Az egyik felébe kakaót teszünk, ez a barna lap kerül elnyújtás után a tepsialjába. A tésztát megkenjük baracklekvárral és ráigazítjuk a fehér felét. Tojásfehérjével megszurkáljuk, villával berácsolozzuk, megszurkáljuk, és szép rózsaszínűre sütjük. (Sütési idő 150 fokon kb. 30-35 perc.)

Paraginé Tóth Edina

Nagymamámnak Molnár Endre verse

*Nagymamához menni nagyon szeretek,
Habos kávé vár ott, s torta szelet.
Kalács is van Nála, s benne mazsola,
Legédesebb mégis az Ő mosolya.*

*Nagymamánál lenni mindig csudaszép,
Jó uzsonna után vár a hintaszék.
Amíg rignatózva beszélek Vele,
Megsimogat mindig lágyan a keze.*

*Én a nagymamámat nagyon szeretem,
Mert csak szépet és jót ad mindig nekem.
S úgy köszöntöm este, ha megyek haza,
Viszontlátásra drága nagymama.*

ZAKAHOM-E HÍREK

Amikor 2007. december 7-én megalakult az Egyesületünk, nagy lendülettel vágtunk neki a munkának. Első komoly feladatunk a "Múltidézés" című előadássorozat megszervezése volt. Rengeteg archív anyagból kellett összeválogatni a vetítések témáit. Ebben nagy segítségünkre volt Szabó István, településünk nyugdíjas pedagógusa, díszpolgára - köszönet érte. Talán elmondható, hogy az előadások legmeghatóbb és egyben legsikeresebb része az utolsó előadáson volt, amikor a zákányszéki színházi történetét mutattuk be, és a Mézeskalács című 1958-ban játszott színdaraból 3 dalbetétet adott elő Papp Imréné (Szűcs Maca néni) és Szabó István, Kígyósi Erzsike zongorakísérete mellett. A videófelvétel hamarosan látható lesz a www.zakanyszek.hu oldalon.

A teltházas előadások bizonyították számunkra, hogy ilyenfajta rendezvényekre szükség van, így idén ősztől folytatódnak az előadások. Továbbra is kérjük mindazokat, akiknek régi videófelvételei és fényképei vannak, juttassák el hozzánk, hogy fel tudjuk dolgozni és megmutathassuk az érdeklődők számára. Az első előadássorozatunk végén szeretnénk megköszönni Matuszka Antal polgármesternek, hogy az előadásokra ingyenesen biztosította nekünk a Polgármesteri Hivatal nagtermét és Pocskai Istvánnak, aki rendelkezésünkre bocsátotta a művelődési ház

technikai eszközeit, és felszereléseit.

A múltidézés mellett még tavaly a harmadik adventi gyertyagyújtáson, illetve a falukarácsonyon a kezükbe vehették egyesületünk hírlevelét Életrépek címmel. Ez a kiadvány - amelynek második számát épp most tartja a kezében - évente 4 alkalommal fog megjelenni, és jobbra településünk múltjával foglalkozik majd, azonban lesznek írók a jelenből is, és riportok országosan ismert emberekkel, médiaszemélyiségekkel.

Mivel is foglalkozik még egyesületünk? Erre a kérdésre, amit már többen feltettek nekünk, nem egyszerű válaszolni, hiszen egy új egyesületről van szó egyre több taggal, segítőkész zákányszékiekkel, sok feladattal és kihívással, melyeknek folyamatosan próbálunk megfelelni. Két alkalommal tartottunk "Kattints rá, Nagy!" címmel kötetlen beszélgetést az Internet használat alapvető fortélyairól. A fent felsorolt tevékenységek mellett egy pályázatot írtunk ki a Víz világnapja alkalmából, erről részletesen a Kis Újság márciusi számában olvashattak. Továbbá idén ősszel több zákányszéki családnak szeretnénk szintén pályázati úton számítógépeket biztosítani otthonukba, ezzel segítve tanulásukat, munkájukat. Erről bővebben a Kis Újság májusi számában olvashatnak. A Kis Újsággal kapcsolatban egy fontos információ: A Képviselő-testület januári ülésén egyesületünket

bízta meg a Zákányszéki Kis Újság szerkesztésével és kiadásával. Az újság megjelenéséhez szükséges anyagi feltételek döntő részét az önkormányzat biztosítja.

És akkor egy nem túl szimpatikus téma, de sajnos szükségszerű... Honnan van mindezekre anyagi forrása az egyesületnek? A ZakaHom-e Egyesület az önkormányzattól nem kap anyagi támogatást és nem is kér.

A tagok közül mindenki társadalmi munkában végzi munkáját. A szükséges anyagi fedezetet pártoló tagsági kártyák kibocsátásából próbáljuk összegyűjteni. Aki pártoló tagja szeretne lenni egyesületünknek, egy kisebb összeg befizetésével pártoló tagsági kártyát "vásárol" magának, amellyel Zákányszéken, illetve a környező településeken kedvezménnyel vásárolhat több helyen is. Már több mint 10 partnerrel kötöttünk megállapodást, ez a szám folyamatosan nő. Pártoló tagsági kártya április 1-jétől lesz kapható a könyvtárban. A részletekről a Kis Újság áprilisi számában olvashatnak bővebben.

-bz-

ZAKAHOM-E RENDEZVÉNYEK KÉPEKBE



A ZAKAHOM-E EGYESÜLET HÍRLEVELE

Kiadja: ZakaHom-e Egyesület Zákányszék; Felelős szerkesztő: Paraginó Tóth Edina; Szerkesztők: Ábrahám Enikő, Petákné Fazekas Aranka, Tanács Klára, Börcsök Zoltán; Nyomdai munkák: Typo-Alfa Nyomda Kft.; Szerkesztőség címe: Községi Könyvtár, Zákányszék, Lengyel tér 1.

Telefon.: 62/290-403, e-mail: zakahome@zakanyszek.hu